

viite: VN/12310/2024
kirjaamo.stm@gov.fi

KIRJALLINEN LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAEIKSI TERVEYDENHUOLTOLAIN JA KORKEAKOULUOPISKELIJOIDEN OPISKELUTERVEYDENHUOLLOSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA (PERUSTERVEYDENHUOLLON HOITOTAKUU)

Kuluttajaliitto ry (jälj. ”Kuluttajaliitto”) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiasta ja esittää kohteliaimmin seuraavat huomiot:

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan perusterveydenhuollon hoitotakuun pidentämistä 23 vuotta täyttäneiden henkilöiden osalta. Esitysluonnoksessa ehdotetaan lainsäädäntömuutoksia, joilla pääsääntöisesti kumotaan viime hallituskaudella hoitotakuuseen tehdyt muutokset. Esityksessä ehdotetaan, että 14 vuorokauden hoitoon pääsyn enimmäisajasta kiireettömässä perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa luovutaan ja hoitoon pääsyn enimmäisajaksi palautetaan aiempi kolme kuukautta. Suun terveydenhuoltoon palautetaan aiempi kuuden kuukauden hoitotakuu. Lisäksi esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi jatkohoitokäyntien sääntelyä. Alle 23-vuotiaille henkilöillä perusterveydenhuollon hoitotakuu säilyisi 14 vuorokaudessa ja suun terveydenhuollossa 1.1.2024 alkaen kolmessa kuukaudessa. Esityksen tavoitteena on osaltaan toteuttaa Suomen julkisen talouden tasapainottamista ja se on osa hallituksen kevään 2024 kehysriihipäätöksiä.

Terveydenhuollon palvelut ovat elintärkeitä palveluita, joiden oikea-aikaisuus, saavutettavuus ja saatavuus on palveluiden kivijalka. Kuitenkin julkisessa terveydenhuollossa on viime vuosina esiintynyt monenlaisia ongelmia sekä perusterveydenhuollon että erikoissairaanhoidon tasolla. Erityisesti perusterveydenhuollon palveluiden osalta ihmiset ovat joutuneet kohtaamaan hyvin perustavanlaatuisia hoitoon pääsyn haasteita liittyen esimerkiksi jopa yhteyden saamiseen terveyskeskuksiin ja terveyskeskusten takaisinsoittopalveluiden toimivuuteen. Samalla ihmisten luottamus suomalaista terveydenhuoltojärjestelmää kohtaan on laskenut merkittävästi (Kansalaispulssi 2023).

Kuluttajaliitto katsoo, että perusterveydenhuollon hoitotakuuta ei tule pidentää. Lakitasoinen hoitotakuu varmistaa, että hyvinvointialueilla panostetaan nopeaan hoitoon pääsyyn ja varmistetaan potilaan oikeuksien toteutuminen. Hoitoon pääsyn enimmäisajoilla on tärkeä merkitys potilaiden yhdenvertaisen hoitoon pääsyn turvaamisessa, vaikkakin tulee huomioida, että potilaan oikeussuojakeinot ovat tällä hetkellä riittämättömiä silloin, kun hyvinvointialue ei noudata hoitotakuuta. Kun on kyse elämästä ja terveyttä turvaavista palveluista, tulee potilaan päästä nopeasti hoitoon. Hoitoon pääsyn pitkittyminen voi pahentaa sairauksia ja huonontaa niiden ennustetta, sekä on usein myös psyykkisesti erittäin kuormittava tilanne potilaalle. Toimivat ja oikea-aikaiset perusterveydenhuollon palvelut vähentävät myös erikoissairaanhoidon kustannuksia. Kuluttajaliiton teettämään selvitykseen (Aula Research 2022, n=1090) vastanneista 88 % oli sitä mieltä, että terveyskeskuksissa tulisi olla tarjolla myös iltavastaanottoaikoja. Palveluiden saavutettavuuteen ja saatavuuteen tulisi panostaa hoitotakuun pidentämisen sijaan.

Lopuksi Kuluttajaliitto haluaa todeta, että kevään 2024 kehysriihessä päätetty ostopalveluvelvoitteen poisto olisi toteutuessaan heikentänyt merkittävästi potilaiden hoitoon pääsyä ja Kuluttajaliitto kiittää, että tästä esityksestä luovuttiin valmistelun edetessä.

Helsingissä 9.8.2024

Kuluttajaliitto ry

Julia Lumijärvi, juristi. OTM, HLL